

Ferenc pápa
saját kezdeményezésre kiadott

„*Aperuit illis*”

kezdetű apostoli levele,
mellyel bevezeti Isten ígénének vasárnapját

1. „Megnyitotta elméjüket, hogy megértsék az Írásokat” (Lk 24,45). A feltámadt Úrnak ez az egyik utolsó tette mennybemenetele előtt. Megjelenik a tanítványoknak, amikor egybegyűlve vannak, megtöri velük a kenyeret, és megnyitja elméjüket a Szent Írások megértésére. Azoknak az ijedt és csalódott férfiaknak feltárja a húsvéti misztérium értelmét: azt ugyanis, hogy az Atya örök terve szerint Jézusnak szenvednie kellett és fel kellett támadnia a halottak közül, hogy felkínálja a megtérést és a bűnbocsánatot (vö. Lk 24,26.46–47); és megígéri a Szentlelket, aki megadja majd az erőt ahhoz, hogy tanúi legyenek ennek az üdvözítő misztériumnak (vö. Lk 24,49).

A feltámadt Jézus, a hívők közössége és a Szentírás közötti kapcsolat rendkívül fontos identitásunk szempontjából. A minket bevezető Úr nélkül lehetetlen megérteni mélységében a Szentírást, de ugyanígy igaz ennek az ellenkezője: a Szentírás nélkül megfejthetetlenek maradnak Jézus és világban élő egyháza küldetésének eseményei. Joggal írhatta Szent Jeromos: „Az Írások nem ismerése Krisztus nem ismerése” (*In Is.*, Előszó: PL 24,17).

2. Az *irgalmasság rendkívüli jubileumi évének* befejezésekor azt kértem, hogy „gondolkodjunk el egy olyan vasárnapon, amelyet egészen Isten ígénének szentelnénk, és amely azt a célt szolgálná, hogy megértsük azt a kimeríthetetlen gazdagságot, amely Istennek a népével folytatott állandó párbeszédéből származik” (*Misericordia et misera* apostoli levél, 7). Ha a liturgikus év egyik vasárnapját külön Isten ígénének szenteljük, az mindenekelőtt azt teszi lehetővé, hogy újra átélhessük az egyházzal a Feltámadott tettét, aki előttünk is megnyitja ígénének kincstárát, hogy hirdetői lehessünk ennek a kimeríthetetlen gazdagságnak a világban. Ezzel kapcsolatban eszembe jutnak Szent Efrém intelmei: „Ki tudna, Uram, egészen lehatolni értelmével csak egyetlen egy kinyilatkoztatott titkodnak is a mélységébe? Több az, amit fel sem fogunk, mint az, amit megértünk, éppúgy, mint amikor egy szomszagos ember iszik a forrásból. Mert hiszen a hittudósok tanítása szerint Isten ígését nagyon sok szempont szerint lehet vizsgálni. Isten az ő ígését sok színben adta elénk, hogy ki-ki, amit fel tud fogni belőle, azt tanulmányozza. Különbőféle kincseket rejtett bele szavába, hogy mindegyikünk gazdagodjék azzal, amit megtalál benne” (*A Diatesszaron magyarázata*, 1, 18).

Ezzel a levéllel tehát arra a sok kérésre kívánok válaszolni, mely Isten népétől érkezett hozzám annak érdekében, hogy az egész egyházban egységesen tartsuk meg *Isten ígénének vasárnapját*. Mára általános gyakorlattá vált olyan alkalmak szervezése, amikor a keresztény közösség arra a nagy értékre összpontosít, amelyet Isten szava jelent mindennapi életében. A helyi egyházakban számos olyan kezdeményezés létezik, amely a Szentírást egyre könnyebben elérhetővé teszi a hívők számára, hogy felébressze bennük a hálát egy ilyen nagy ajándékért, az elkötelezettséget, hogy megélik azt mindennapjaikban, és a felelősséget, hogy annak következetes életet élő tanúi legyenek.

A II. vatikáni ökumenikus zsinat a *Dei Verbum* dogmatikus konstitúcióval nagy lendületet adott Isten igéjének újbóli felfedezéséhez. Azokból az oldalakból, melyek mindig megérdemlik, hogy elmélkedjünk róluk és gyakorlatba ültessük őket, világosan feltárul a Szentírás természete: nemzedékről nemzedékre történő továbbadása (II. fejezet), isteni inspiráltsága (III. fejezet), mely átfogja az Ó- és Újszövetséget (IV. és V. fejezet), és jelentősége az egyház élete számára (VI. fejezet). E tanítás megerősítése érdekében XVI. Benedek pápa 2008-ban összehívta a püspöki szinódus közgyűlését az „Isten szava az egyház életében és küldetésében” témában, azt követően pedig kiadta a *Verbum Domini* apostoli buzdítást, amely nélkülözhetetlen tanításként szolgál közösségeink számára. [1] Ez a dokumentum különleges módon elmélyíti Isten szavának performatív jellegét, főleg, amikor a liturgikus cselekményben megjelenik annak kimondottan szentségi jellege. [2]

Jó tehát, ha sosem hiányzik népünk életében ez az alapvetően fontos kapcsolat az élő isteni szóval, amellyel az Úr fáradhatatlanul és folytonosan fordul menyasszonyához, hogy az szeretetben és hívő tanúságtételben növekedhessen.

3. Ezért azt a rendelkezést hozom, hogy az évközi idő harmadik vasárnapja Isten igéjének ünneplésére, a róla való gondolkodásnak és terjesztésének legyen szentelve. Ily módon Isten igéjének ez a vasárnapja az év azon megfelelő időszakában helyezkedik el, amikor az a feladatunk, hogy szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat a zsidókkal és imádkozzunk a keresztények egységért. Nem pusztán időbeli egybeesésről van szó: Isten igéjének vasárnapja ökumenikus értéket fejez ki, mert a Szentírás azoknak, akik hallgatják, megmutatja, milyen úton érhetünk el valódi és szilárd egységhez.

A közösségek találják meg a módját annak, hogy ezt a vasárnapot ünneppenként éljék meg. Fontos, hogy az eucharisztikus ünneplés során díszített könyvtartóra (trónusra) helyezték ki a szent szöveget, hogy világossá tegyék a gyülekezet számára Isten szavának normatív értékét. Ezen a vasárnapon különösen hasznos kiemelni Isten igéjének meghirdetését és a homíliában hangsúlyozni az Úr szavának nyújtott szolgálatot. Ezen a vasárnapon a püspökök elvégezhetik a felolvasói szolgálat (lektorátus) vagy más hasonló szolgálat felvételének szertartását, hogy emlékeztessenek Isten igéje meghirdetésének fontosságára a liturgiában. Alapvető fontosságú ugyanis, hogy minden erőfeszítést megtegyenek annak érdekében, hogy legyenek olyan hívők, akik megfelelően felkészülnek arra, hogy Isten igéjének valódi hirdetői legyenek, ahogyan ez már megszokott módon történik az akolitusoknak vagy az áldozás rendkívüli kiszolgáltatóinak esetében. Hasonlóképpen, a plébánosok találják meg a módját annak, hogy kezébe adhassák a Bibliát vagy annak egy-egy könyvét az egész gyülekezetnek, hogy ezáltal is hangsúlyozzák, mennyire fontos folytatni a mindennapi életben a Szentírás olvasását, elmélyítését, a vele való imádságot, és külön utaljanak a lectio divinára.

4. Amikor Izrael népe a babiloni száműzetés után visszatérhetett hazájába, ennek nagyon jelentős eseménye volt a törvénykönyv felolvasása. A Biblia meghatóan mutatja be ezt a jelenetet Nehemiás könyvében. A nép összegyűlt Jeruzsálemben a Vizek kapujának terén, és hallgatta a törvényt. A nép az elhurcoláskor szétszóródott, de most „egy emberként” gyűlik a Szentírás köré (Neh 8,1). A szent könyv felolvasásakor a nép „odatartotta fülét” (Neh 8,3), mert tudta, hogy abban a szóban megtalálja az események értelmét, melyeken keresztülment. Azoknak a szavaknak a felolvasása megindulást és sírást váltott ki belőlük: „[A leviták] felolvastak Isten törvényének könyvéből, és elmagyarázták annak értelmét, így segítették megérteni a felolvasást. Aztán Nehemiás, a kormányzó, Ezdrás pap és írástudó, meg a leviták, akik tanították a népet, így

szóltak az egész néphez: »Az Úrnak, a ti Isteneteknek szentelt nap ez. Ne szomorkodjatok hát, és ne sírjatok!« Az egész nép sírt ugyanis, miközben hallgatta a törvény szavait. [...] Ne szomorkodjatok, mert az Úrban való öröm az erőtök!» (Neh 8,8–10).

E szavak mély tanítást hordoznak. A Biblia nem lehet csupán néhány ember tulajdona, még kevésbé lehet néhány kiváltságosnak fenntartott könyvgyűjtemény. Az mindenekelőtt azé a népe, amelyet azért hívtak egybe, hogy hallgassa azt és magára ismerjen abban a szóban. Gyakran előfordulnak olyan törekvések, amelyek megpróbálják monopolizálni a szent szöveget, néhány kiválasztott körnek vagy csoportnak fenntartva azt. Ezt nem szabad! A Biblia az Úr népének könyve, és ez a nép, amikor hallgatja azt, a szétszórásból és megosztottságtól átlép az egységbe. Isten szava egyesíti a hívőket, egyetlen néppé teszi őket.

5. A hallgatás által létrehozott ezen egységet illetően a pásztorok elsősorban azért tartoznak felelősséggel, hogy magyarázzák a Szentírást, és mindenki számára lehetővé tegyék annak megértését. Mivel az a népnek a könyve, azoknak, akiknek az a hivatásuk, hogy Isten igéjének felszentelt szolgálói legyenek, erősen érezniük kell annak szükségességét, hogy hozzáférhetővé tegyék azt saját közösségük számára.

Különösen a homíliának van egészen sajátos szerepe ebben, mivel annak „kváziszentségi jellege” van (*Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 142). Annak elősegítése, hogy az emberek mélyen megértsék Isten szavát, egyszerű és a hallgatóknak megfelelő nyelvezettel, azt is lehetővé teszi a pap számára, hogy rá tudjon világítani „azoknak a képeknek a szépségére is, amelyeket az Úr használt, hogy a jó megtételére ösztönözzön” (uo.). Meg kell ragadni ezt a pasztorális lehetőséget!

Sok hívő számára ugyanis ez az egyetlen lehetőség arra, hogy megragadják Isten igéjének szépségét, és észrevegyék, hogy az a mindennapi életüket érinti. Ezért elegendő időt kell szentelni a homília előkészítésének. A szent olvasmányokat nem szabad rögtönözve magyarázni! Nekünk, prédikátoroknak inkább arra kell törekednünk, hogy ne tartsunk mértéktelen hosszú, tudálékos beszédeket, és ne fejtegetessünk az embereket nem érintő témákat. Amikor időt szánunk arra, hogy átéljük és átéljük a szent szöveget, akkor képesek leszünk szívvel szólni és elérni a hallgatók szívét, ki tudjuk fejezni a megragadott és gyümölcsöt hozó lényegét. Sosem fáradjunk bele abba, hogy időt és imát szenteljünk a Szentírásnak, hogy azt ne „emberi szóként” fogadják, „hanem mint – ahogy valóban az – Isten szavát” (1 Tessz 2,13).

Mivel a katekéták szolgálata arra irányul, hogy segítsék a hitben való növekedést, jó, ha ők is érzik, hogy sürgősen meg kell újulniuk a Szentírással való buzgó foglalkozás révén, amely lehetővé teszi számukra, hogy valódi párbeszédet segiessenek elő az őket hallgatók és Isten szava között.

6. Mielőtt elérné a házba bezárkózott tanítványokat, és megnyitná elméjüket a Szentírás megértésére (vö. Lk 24,44–45), a Feltámadott megjelenik kettejüknek a Jeruzsálemből Emmauszba vezető úton (vö. Lk 24,13–35). Lukács evangélista beszámolója megjegyzi, hogy ez a feltámadás napján, vagyis vasárnap történt. Ez a két tanítvány Jézus kínszenvedésének és halálának utolsó eseményeiről vitatkozik. Útjukat a Jézus tragikus vége miatti szomorúság és csalódás jellemzi. Reméltek benne mint szabadulást hozó Messiásban, és most a Megfeszített botrányával kell szembenézniük. Tapintatosan maga a Feltámadott közeledik a tanítványokhoz, melléjük szegődik, ők azonban nem ismerik fel (vö. Lk 24,16). Az úton az Úr kérdegeti őket, és rájön, hogy nem értették meg

kínszenvedésének és halálának értelmét; „*balgáknak és rest szívűeknek*” nevezi őket (Lk 24,25), és „*Mózesről meg valamennyi prófétáról kezdve elmagyarázta nekik mindazt, ami az összes Írásban róla szólt*” (Lk 24,27). Krisztus az első exegéta! Nem csak az ősi Írások jelezték előre, amit ő végbevitt, hanem ő maga is hűséges akart lenni ahhoz az isteni szóhoz, hogy világossá tegye az üdvösség egyetlen történetét, amely Krisztusban éri el beteljesedését.

7. Ezért a Biblia mint Szentírás Krisztusról szól, és úgy hirdeti őt, mint akinek szenvedésen keresztül kell bemennie a dicsőségbe (vö. Lk 24,26). Nem egyetlen rész szól róla, hanem az összes Írás róla szól. Halála és feltámadása megfejthetetlen marad nélkülük. Ez az oka annak, hogy az egyik legősibb hitvallás hangsúlyozza azt, hogy Krisztus „*meghalt bűneinkért az Írások szerint, eltemették, és harmadnapon feltámadt az Írások szerint; és megjelent Kéfásnak*” (1Kor 15,3–5). Mivel az Írások Krisztusról szólnak, lehetővé teszik számunkra, hogy higgyük: halála és feltámadása nem a mitológiához, hanem a történelemhez tartozik, és tanítványai hitének középpontjában áll. Szoros a kapcsolat a Szentírás és a hívők hite között. Mivel a hit hallgatásból származik, és a hallgatás Krisztus szavára összpontosít (vö. Róm 10,17), ebből az a felhívás következik, hogy a hívőknek sürgősnek és fontosnak kell tartaniuk az Úr igéjének hallgatását, mind a liturgikus cselekményben, mind a személyes imában és reflexióban.

8. A Feltámadott „útja” az emmauszi tanítványokkal a vacsorával ér véget. A titokzatos vándor elfogadja a makacs kérlelést, mellyel a kettő hozzá fordul: „*Maradj velünk, mert esteledik, sőt a nap is lenyugodott már*” (Lk 24,29). Asztalhoz ülnek, Jézus fogja a kenyeret, elmondja az áldást, megtöri a kenyeret, és odanyújtja nekik. Abban a pillanatban felnyílik a szemük, és felismerik őt (vö. Lk 24,31).

Ebből a jelenetből megértjük, mennyire elválaszthatatlan a kapcsolat a Szentírás és az eucharisztia között. A II. vatikáni zsinat azt tanítja: „Az egyház mindenkor úgy tisztelte az isteni Írásokat, mint magát Krisztus testét, az élet kenyerét ugyanis, főleg a szent liturgiában, mind Isten szavának, mind Krisztus testének asztaláról szüntelenül veszi és nyújtja a hívőknek” (*Dei Verbum*, 21).

A Szentírással való állandó foglalkozás és az eucharisztia ünneplése lehetővé teszi, hogy felismerjék egymást az egymáshoz tartozók. Keresztényként egyetlen nép vagyunk, mely a történelemben jár, erősek vagyunk a köztünk lévő Úr jelenlététől, aki beszél hozzánk és táplál bennünket. A Bibliának szentelt napnak nem az a célja, hogy „évente egyszer” megtartsuk, hanem hogy egyszerre az egész évre kihasson, mert sürgősen bensőséges kapcsolatba kell kerülnünk a Szentírással és a Feltámadottal, aki sosem szűnik meg megtörni a szót és a kenyeret a hívők közösségében. Ezért állandóan bizalmas kapcsolatban kell lennünk a Szentírással, különben szívünk hideg marad, szemünk pedig a vakság számtalan formájától sújtva zárva marad.

A Szentírás és a szentségek elválaszthatatlanok. Amikor a szentségeket az isteni szó vezeti be és világítja meg, akkor azok egyértelműbben mutatkoznak egy olyan út céljaként, ahol maga Krisztus nyitja meg az elmét és a szívet, hogy üdvözítő cselekvését felismerjük. Ebben az összefüggésben nem szabad elfelejteni a Jelenések könyvének tanítását. Ez a könyv azt tanítja, hogy az Úr az ajtóban áll, és kopogtat. Ha valaki meghallja a hangját, és ajtót nyit, akkor ő belép, hogy együtt vacsorázzon velünk (vö. Jel 3,20). Jézus Krisztus a Szentíráson keresztül kopogtat az ajtónkon; ha meghalljuk, és kinyitjuk elménk és szívünk ajtaját, akkor belép életünkbe, és velünk marad.

9. Szent Pál a Timóteusnak írt második levelében, mely valamiképpen lelki végrendeletét jelenti, azt ajánlja hű munkatársának, hogy állhatatosan foglalkozzon a Szentírással. Az apostol meg van győződve arról, hogy „*minden Istentől ihletett írás hasznos a tanításra, a feddésre, a rendreutasításra s az igazságban való nevelésre*” (2Tim 3,16). Pálnak ez a Timóteusnak adott buzdítása képezi az alapját annak, ahogyan a *Dei Verbum* zsinati konstitúció a Szentírás inspirációjának nagy témáját tárgyalja. Innen származik különösen is az *üdvözítés célja, a spirituális dimenzió és a megtestesülés elve*.

Pálnak főleg a Timóteushoz intézett buzdítására utalva a *Dei Verbum* hangsúlyozza, hogy „*a Szentírás könyvei biztosan, hűségesen és tévedés nélkül tanítják azt az igazságot, amelyet Isten üdvösségünkre átadni akart a szent iratokban*” (11. pont). Mivel ezek a Krisztusban való hit általi üdvösségre vonatkozóan adnak tanítást (vö. 2Tim 3,15), a bennük foglalt igazságok üdvösségünket szolgálják. A Biblia nem történelemkönyvek vagy híradások gyűjteménye, hanem teljes egészében az ember átfogó üdvösségére irányul. A szent szövegben szereplő könyvek tagadhatatlan történelmi gyökerei nem feledtethetik el velünk ezt az elsődleges célt: az üdvösségünket. Minden erre a Biblia természetébe írt célra irányul, a Biblia ugyanis az üdvösség történeteként van összeállítva, amelyben Isten azért beszél és cselekszik, hogy minden ember segítségére siessen, és megmentse őket a rossztól és a haláltól.

E megmentő-üdvözítő cél elérésére a Szentírás a Szentlélek működésének köszönhetően Isten szavává alakítja az emberi módon írt emberi szót (vö. *Dei Verbum*, 12). A Szentlélek szerepe a Szentírásban alapvető fontosságú. Tevékenysége nélkül az az állandó veszély fenyegetne bennünket, hogy leragadunk magánál az írott szövegnél, könnyen fundamentalista értelmezésbe csúszunk, melytől óvakodnunk kell, nehogy eláruljuk a szent szöveg inspirált, dinamikus és spirituális jellegét. Amint az apostol emlékeztet: „*A betű öl, a Lélek viszont életet ad*” (2Kor 3,6). A Szentlélek tehát a Szentírást Isten élő szavává, az ő szent népének hitében megélt és továbbadott szavává alakítja.

10. A Szentlélek tevékenysége nemcsak a Szentírás megalkotására terjed ki, hanem ő azokban is munkálkodik, akik Isten ígését hallgatják. Fontos a zsinati atyáknak az kijelentése, mely szerint a Szentírást „*ugyanannak a Szentléleknek a segítségével kell olvasni és értelmezni, akinek a segítségével írták*” (*Dei Verbum*, 12). Jézus Krisztussal Isten kinyilatkoztatása eléri beteljesedését és teljességét; mégis, a Szentlélek folytatja működését. Leszűkítő lenne ugyanis, ha a Szentlélek tevékenységét csak a Szentírás isteni ihletésű természetére és annak szerzőire korlátoznánk. Ezért bízunk kell a Szentlélek tevékenységben, aki továbbra is megvalósítja az ő sajátos inspirációját, amikor az egyház a Szentírást tanítja, amikor a tanítóhivatal azt hitelesen értelmezi (vö. uo., 10), és amikor valamennyi hívő azt saját lelki szabályává teszi. Ebben a vonatkozásban megértjük Jézus szavait, amikor ő tanítványainak, akik megerősítik, hogy megértették példázatainak jelentését, azt mondja: „*Minden írástudó, aki a mennyek országának dolgaiban járatos tanítvánnyá lett, hasonló ahhoz a gazdához, aki raktárából újat és régít hoz elő*” (Mt 13,52).

11. Végül a *Dei Verbum* azt is kijelenti, hogy „*Isten emberi nyelveken kifejezett szavai hasonlónak váltak az emberi beszédhez, amint egykor az örök Atya Igéje az emberi természet gyengeségeinek felvételével hasonlónak vált az emberhez*” (13. pont). Más szavakkal: Isten Igéjének megtestesülése ad alakot és értelmet az Isten szava és a történelmileg, kulturálisan meghatározott emberi nyelv közötti kapcsolatnak. Ebben az eseményben kap alakot a hagyomány, amely szintén Isten szava (vö. uo., 9). Gyakran az a veszély fenyeget, hogy elválasztjuk egymástól a Szentírást és a hagyományt, mert nem értjük meg, hogy együtt

képezik a kinyilatkoztatás egyetlen forrását. Az előbbinek az írott jellege semmit sem vesz el annak teljesen élő szó voltából; ahogy az egyház élő hagyománya, mely folyamatosan továbbadja azt az évszázadok során nemzedékről nemzedékre, a szent könyvet „*a hit legfőbb szabályának*” tartja (uo., 21). Sőt, mielőtt írott szöveggé vált volna, a Szentírást szóban adták tovább, és egy nép hite tartotta elevenen, mely nép saját történelmeként és a sok nép között őt egyedivé tevő identitásának forrásaként ismerte el azt. A bibliai hit tehát az élő szón alapul, nem pedig egy könyvön.

12. Amikor a Szentírást ugyanabban a Lélekben olvassuk, amelyben írták, akkor mindig új marad. Az Ószövetség sosem régi, mivel az Újszövetségnek a része, mert az egészet átalakította az egyetlen inspiráló Lélek. Az egész szövegnek prófétai funkciója van: nem a jövőre, hanem az ebből a szóból táplálkozó embernek a jelenére vonatkozik. Maga Jézus világosan kijelenti ezt szolgálata kezdetén: „*Ma beteljesült ez az Írás, amelyet hallottatok*” (Lk 4,21). Aki mindennap Isten szavával táplálkozik, az Jézushoz hasonlóan kortársává válik azoknak az embereknek, akikkel találkozik; nem esik sem a múlt feletti meddő nosztalgizálás, sem a jövőre irányuló, valóságtól elrugaskodott utópiák kísértésébe.

Prófétai tevékenységét a Szentírás mindenekelőtt azzal szemben fejt ki, aki hallgatja. Édességet és keserúséget eredményez. Ezekiel próféta szavai jutnak eszünkbe: amikor az Úr felszólítja, hogy egye meg a könyvtekercset, ő elárulja: „*Olyan édes volt a számban, mint a méz*” (Ez 3,3). Patmosz szigetén János evangélista is átéli ugyanazt a tapasztalatot, mint Ezekiel, amikor megeszti a könyvet, de hozzátesz valami sajátosat: „*A számban édes volt, mint a méz, de amikor lenyeltem, keserű lett a gyomrom*” (Jel 10,10).

Isten szavának édessége arra készíti bennünket, hogy osszuk meg mindazokkal, akikkel életünkben találkozunk, hogy kifejezzük a benne foglalt remény bizonyosságát (vö. 1Pét 3,15–16). A keserúséget pedig gyakran az okozza, amikor megbizonyosodunk arról, mennyire nehezünkre esik következetesen megélnünk Isten ígését, vagy amikor világosan látjuk, hogy elutasítják azt, mert nem tekintik alkalmasnak arra, hogy értelmet adjon életüknek. Ezért sosem szabad megengednünk, hogy Isten szava megszokottá váljon számunkra, hanem táplálkoznunk kell vele, hogy felfedezzük és elmélyítsük az Istennel és testvéreinkkel fennálló kapcsolatunkat.

13. Egy további provokáció, mely a Szentírásból származik, a tevékeny szeretetet érinti. Isten szava folytonosan az Atya irgalmas szeretetére emlékeztet bennünket, aki azt kéri gyermekeitől, hogy szeretetben éljenek. Jézus élete a teljes és tökéletes kifejeződése ennek az isteni szeretetnek, mely semmit sem tart meg magának, hanem fenntartás nélkül mindenkinek felkínálja önmagát. A szegény Lázárról szóló példázatban értékes eligazítást találunk. Amikor Lázár és a gazdag meghal, ez utóbbi, látva a szegényt Ábrahám kebelén, arra kéri Ábrahámot, hogy küldje el a szegényt testvéreihez, hogy figyelmeztesse őket a felebaráti szeretetre, nehogy nekik is ugyanazokat a gyötrelmeket kelljen elszenvedniük. Ábrahám válasza csípős: „*Ott van nekik Mózes, és ott vannak a próféták, hallgassanak azokra!*” (Lk 16,29). Hallgatni a Szentírást, hogy gyakoroljuk az irgalmasságot: ezzel a nagy kihívással kell szembenéznünk életünkben. Isten szava képes felnyitni szemünket, hogy kiszabaduljunk a fuldokláshoz és meddőséghez vezető individualizmusból, és utat nyit az osztozás és a szolidaritás felé.

14. A Jézus és tanítványai közötti kapcsolat egyik legjelentősebb epizódja a színeváltozás története. Jézus Péterrel, Jakabbal és Jánossal felmegy a hegyre, hogy imádkozzon. Az evangélisták emlékeztetnek arra, hogy míg Jézus arca és

ruhája ragyogott, két férfi beszélgetett vele: Mózes és Illés, akik a törvényt és a prófétákat, vagyis a Szentírást személyesítik meg. Péter örömteli csodálkozással reagál erre a látványra: „*Mester, jó nekünk itt lenni! Csináljunk három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek!*” (Lk 9,33). Abban a pillanatban egy felhő takarja be őket árnyékával, és a tanítványokat félelem járja át.

A színeváltozás a sátoros ünnepre emlékeztet, amikor Ezdrás és Nehemiás a száműzetésből való hazatérés után felolvasta a szent szöveget a népnek. Ugyanakkor felkészítésként a kínszenvedés botrányára előre jelzi Jézus dicsőségét, azt az isteni dicsőséget, amelyre a tanítványokat beárnyékoló felhő, az Úr jelenlétének szimbóluma is utal. Ez a színeváltozás hasonló a Szentírás átalakulásához, a Szentírás ugyanis meghaladja önmagát, amikor a hívők életét táplálja. Amint a *Verbum Domini* emlékeztet: „*Miközben újra érvényesítjük a különböző szentírási jelentések közötti megkülönböztetést, döntő fontosságú a betű és lélek közötti átmenet megértése. Ez az átmenet nem automatikus és spontán; a betűn való túllépésre van szükség*” (38. pont).

15. Isten szava befogadásának útján az Úr anyja kísér bennünket, akit boldognak ismerünk el, mert hitt az Úr által mondottak beteljesedésében (vö. Lk 1,45). Mária boldogsága megelőzi az összes boldogságot, melyet Jézus a szegényeknek, a szomorúaknak, a szelídeknek, a békeszerzőknek és az üldözötteknek mond, mert ez szükséges előfeltétele minden más boldogságnak. Egyetlen szegény sem boldog azért, mert szegény; akkor lesz az, ha Máriához hasonlóan hisz Isten szavának beteljesedésében. Erre emlékeztet a Szentírás egyik nagy tanítványa és mestere, Szent Ágoston: „*Valaki a tömegben, különösen megragadva a lelkesedéstől, így kiáltott fel: »Boldog a méh, amely téged hordott.« És ő: »Inkább azok a boldogok, akik hallják Isten szavát, és megtartják.« Ezzel azt mondja, hogy anyám is, akit boldognak mondasz, épp azért boldog, mert megtartotta Isten szavát, nem azért, mert az Ige testet öltött benne, és köztünk lakott, hanem mert megtartotta Isten Igéjét, aki által lett, és aki benne testet öltött*” (Beszédek Szent János evangéliumáról, X, 3).

Az Isten igéjének szentelt vasárnap növelje Isten népében a Szentírással való vallásos és kitartó foglalkozást, amint a szent író már az ősi időkben tanította: „*Ez a szó egészen közel van hozzád: a szádban és a szívedben, hogy hozzá szabd életed*” (MTörv 30,14).

Kelt Rómában, a Lateráni Szent János-bazilikánál, 2019. szeptember 30-án,
Szent Jeromos liturgikus emléknapján, halála 1600. évfordulójának elején.

FERENC

JEGYZETEK

[1] Vö. AAS 102 (2010) 692–787. [XVI. Benedek pápa *Verbum Domini* kezdetű szinódus utáni apostoli buzdítása Isten szaváról az egyház életében és küldetésében, in: *XVI. Benedek megnyilatkozásai. Pápai dokumentumok 2005–2013*, I. kötet, Szent István Társulat, Budapest, 2018, 207–288.]

[2] „A szó szentségi jellege Krisztusnak a konszekrált kenyér és bor színe alatti valóságos jelenlétének analógiájaként fogható fel. Amikor közeledünk az oltárhoz és részt veszünk az eucharisztikus lakomán, valóságosan részesedünk Krisztus testében és vérében. Isten szavának meghirdetése a misében magával hozza annak felismerését, hogy maga Krisztus van jelen, és fordul hozzánk, hogy befogadjuk őt” (*Verbum Domini*, 56).

Fordította: Tózsér Endre SP